

Залучення державної підтримки. Підприємствам необхідно скористатися можливістю отримання державної підтримки, зокрема, у вигляді фінансової допомоги, податкових пільг та інших заходів.

Заходи щодо подолання викликів та загроз економічній безпеці підприємств повинні бути комплексними та враховувати конкретну ситуацію, в якій перебуває підприємство.

Так широкомасштабна воєнна агресія, чинить фундаментальний негативний вплив на економічну безпеку підприємств, тому зараз необхідно ефективно впровадження нових заходів по удосконаленню та відновленню економічної безпеки.

Література

1. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія / Н. Й. Реверчук. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 196 с.

2. Дикань В. Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки, оцінки ризиків та ймовірності банкрутств підприємства : монографія / В. Л. Дикань, І. Л. Назаренко – Харків : УкрДАЗТ, 2010. – 142 с.

УДК 338.124.4

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Попов О.С., к.е.н.,

доц. каф. економіки та публічного управління

Національний аерокосмічний університет

ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

У сучасних висококонкурентних ринкових умовах підвищення економічної ефективності діяльності підприємств, що виробляють молочну продукцію, є актуальним і важливим завданням як для самих підприємств, так і для суспільства в цілому. Попит на молочну продукцію зростає, особливо у зв'язку зі збільшенням доходів населення та зміною у стилі харчування. Підприємствам потрібно бути готовим до зростання попиту, і підвищення ефективності допомагає забезпечити стабільне постачання якісної продукції.

Сучасний економічний розвиток України визначає молочну галузь однією із пріоритетних складових продовольчої безпеки держави. У загальному обсязі реалізації продукції харчової промисловості України молокопереробна галузь займає приблизно 11 %. Молоко є базовим продуктом харчування та важливою складовою здорового раціону, молочна продукція належить до необхідних товарів у споживчому кошику, витрати на придбання цих товарів складають приблизно 18 % продовольчих витрат населення України.

Ефективність виробництва молочної продукції також впливає на якість продукту. Оптимізовані процеси допомагають підтримувати високий стандарт якості та безпеки продукції, що важливо для задоволення потреб споживачів та

побудови довгострокових відносин з клієнтами. Нарешті, підприємства несуть соціальну відповідальність перед співробітниками, споживачами та громадськістю. Підвищення економічної ефективності допомагає створювати робочі місця, підтримувати стабільні доходи співробітників та сприяти розвитку галузі.

В останні роки виробництво молока та молочної продукції в Україні зменшується, але споживання, навпаки – збільшується [2]. Ймовірно, це пов'язано зі зростанням обсягу імпорту та фальсифікату [5]. Лідерами серед споживання є Київська (999,7 тис. тонн), Донецька (706,8 тис. тонн) та Дніпропетровська (630,3 тис. тонн) області. Такі значення пов'язані перш за все з великою кількістю населення даних областей.

З урахуванням річного обсягу споживання, ситуація у молочній галузі близька до катастрофічної, що відмічається рядом фахівців [1]. Якщо не прийняти термінових мір, молочна галузь України може різко зменшити свою присутність у на ринку продовольчих товарів України, під питанням опиняється продовольча безпека держави. На ринку молока й молочної продукції України працює досить велика кількість підприємств, зокрема понад 50% загального обсягу виробництва концентрується на складах десяти великих компаній. Серед лідерів молокопереробної галузі є не лише українські виробники, а й транснаціональні корпорації, які мають виробництво в Україні. Решту ринку розподіляють між собою дрібні компанії та одиничні молокопереробні заводи.

Через повномасштабну війну Росії в Україні аграрії проводили весняну посівну під загрозами обстрілів та авіаударів. Багатьом господарствам довелося працювати в зонах бойових дій чи навіть в окупації [3].

Загроза для життя працівників, руйнування господарських будівель, сотні вибухових снарядів на полях, загибель і хвороби тварин на фермах у східних, північно-східних та південних областях – це все, через що доводиться проходити вітчизняним фермерам на великих українських територіях після 24 лютого 2022 року. Водночас молочна галузь України після першого лютневого шоку змогла відносно швидко оговтатися і потроху відновлює роботу, бо «корова чекати не буде».

З огляду на ситуацію, що склалася після 24 лютого 2022 року, в молочному бізнесі можна очікувати на такі тенденції:

- українські молочні господарства потребують підтримки як на рівні держави та з боку недержавних інституцій, так і на міжнародному рівні;
- молочний бізнес зосередиться на вирішенні своїх найбільш пріоритетних поточних проблем;
- собівартість виробництва молока зростатиме через низку факторів;
- ціна молока зростатиме з огляду на загальносвітові тенденції;
- молоко та молочні продукти мають стати одним із векторів гарантій продовольчої безпеки України та світу, а отже, громади і держави мають збільшити закупівлі вітчизняної молочної продукції;
- купівельна спроможність українців знизиться через економічну кризу, пов'язану з російською агресією, тож виробники молочної продукції мають врахувати при плануванні своєї діяльності скорочення попиту;

– молочні підприємства різних масштабів дедалі частіше дивитимуться в бік створення доданої вартості та переробки своєї продукції.

Не зважаючи на складний стан у галузі виробництва молочних продуктів в Україні, є деякі перспективи для подальшого розвитку і підвищення ефективності цієї галузі. Так, осучаснення виробничих потужностей та глобальний перехід на високі міжнародні молочні стандарти допоможе українським виробникам швидше інтегруватися на міжнародних ринках.

Бойові дії, що відбуваються через російську агресію в Україні, особливо сильно вплинули на діяльність підприємств прифронтових регіонів країни. Це стосується і міста Харкова. Дуже сильно постраждали молочні фермерські господарства, що розташовані на сході міста.

Було розглянуто діяльність підприємства «Харківський молочний комбінат» [4]. Окрім бойових дій підприємство останніми роками стикалось і з проблемою, коли Держпродспоживслужба виявила, що масло цього виробника не відповідає держстандартам за вмістом немолочного жиру.

У підприємства дуже суттєві проблеми з залежністю від кредиторів. Також дебіторська заборгованість, що зростає, зменшує можливості підприємства із залучення грошових коштів у свою діяльність.

Результати розрахунку показників ліквідності і автономії підприємства показують, що в нього спостерігались дуже значні проблеми із занадто низькою ліквідністю, тобто нестачею найбільш ліквідних активів порівняно з заборгованістю. Через ту ж причину у підприємства занижений рівень автономії, тобто підприємство є занадто залежним від кредиторів. Також у підприємства існує проблема з ефективністю використання основних засобів.

За показниками рентабельності зрозуміло, що у підприємства спочатку відбулось підвищення ефективності діяльності у 2020 р., а потім зменшення за показниками валової рентабельності активів, чистої рентабельності продажів і активів останніми роками.

Запропоновано такі заходи з підвищення економічної ефективності діяльності підприємства:

- реабілітація свого бренду після скандалу з порушенням вимог до масла, що підприємство виробляло;
- перегляд стратегії співпраці з постачальниками сировини підприємству;
- реструктуризація заборгованості підприємства і отримання державної підтримки для покращення ситуації;
- використання послуги факторингу;
- перегляд номенклатури виробленої продукції, збільшення частки більш прибуткових видів, зменшення частки менш прибуткових.

Запропоновані заходи спрямовані не тільки на підвищення безпосередньо економічної ефективності підприємства, а й на забезпечення його ліквідності і автономії, тому що вони є передумовами для забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Як показують результати розрахунків показників підприємства, якщо підприємство здійснить запропоновані заходи і ситуація в країні не буде

погіршуватись, вже з 2024 року підприємству вдасться значно наростити розмір чистого прибутку.

Література

1. Аналіз ринку молока та молочної продукції України / М. С. Рахман, Д. А. Гризо // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, серія «Економічна». – Випуск 101. – Харків, 2021. – С. 59-67.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Земляк. Як війна-2022 змінює ринок молока в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zemliak.com/biznes/2590-yak-viyna-2022-zminyuye-rinok-moloka-v-ukrajini>.
4. Офіційний сайт підприємства "Харківський молочний комбінат" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://khmz.prom.ua/ua>.
5. Чагаровський, В.П. Молочна галузь України та її майбутнє через 10 років: проблеми, національна програма розвитку та державна підтримка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/blog/412-molochna-galuz-ukrayini-ta-yiyi-maybutnye-cherez-10-rokiv-problemi-natsionalna-programa-rozvitku-ta-derjavna-pidtrimka>.

УДК 338.4

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

*Прокофіїв Д.С., магістр,
Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

Ефективність господарської діяльності підприємств транспортної галузі є важливим фактором, який впливає на економічний розвиток країни. Підвищення ефективності може призвести до збільшення прибутку, покращення якості послуг та зниження витрат.

Одним з ключових аспектів є оптимізація використання ресурсів. Це включає в себе ефективне управління персоналом, оптимізацію маршрутів та використання сучасних технологій для підвищення продуктивності. Управління персоналом включає в себе навчання, мотивацію та розвиток працівників, що може призвести до підвищення продуктивності та зниження відсотка відмов. Оптимізація маршрутів може зменшити витрати на паливо та час доставки, що також може підвищити ефективність. Використання сучасних технологій, таких як GPS та системи управління флотом, може допомогти в отриманні точних даних про рух транспортних засобів та їх використання.